

Regeringskansliet
Li.remissvar@regeringskansliet.se
Li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034

Er beteckning: LI2025/01164

Sammanfattning

Länsstyrelsen lämnar synpunkter på delar av det paket med förslag till nytt regelverk som skickats ut. Avseende de förordningsförslag som inte kommenteras har länsstyrelsen i Gävleborg inga synpunkter.

Länsstyrelsen välkomnar och tillstyrker de förenklingar i regelverket som Kommissionen lämnar och vill framhålla vikten av att dessa förenklingar bibehålls i sekundärlagstiftningen. Länsstyrelsen Gävleborg menar även att det nytänkande som förslaget om sammanslagning av flera fonder innebär skapar möjligheter för synergier mellan olika verksamhetsområden och ser därför positivt på förslaget. Vidare vill länsstyrelsen betona att det svenska genomförandet av politiken bör genomsyras av behovet av lantbruk i hela landet och de regionala anpassningarna av regelverk och stödnivåer som detta kan medföra.

Länsstyrelsen menar att det är en nackdel med många obligatoriska stöd och ser även att föreslagna regler om takbelopp och nedtrappning behöver justeras. Länsstyrelsen anser att regeln om att pensionärer som tar ut pension inte ska få stöd inte bör vara obligatorisk. Utifrån svenska förhållanden kan denna regel få negativa effekter. Fokus bör istället läggas på att ställa krav på aktivitet snarare än ålder. Länsstyrelsen välkomnar även fokuset på unga och nystartare och vill betona vikten av att ägarskiften inte enbart ska handla om sådana som sker inom familj. Det är viktigt för svenskt lantbruk att även de som inte har lantbruksfastigheter i familjens ägande har möjlighet att starta och bedriva lantbruk.

Övergripande synpunkter

Lantbruket i Sverige brottas generellt med lönsamhetsproblem. Sedan EU-inträdet är de stöd och ersättningar som förmedlas via den gemensamma jordbrukspolitiken en viktig del av lantbrukarnas inkomst. Det förslag till ny budget och förändring av fondstrukturen som lagts av EU-kommissionen indikerar en minskning av den budget som avdelats direkt till stöden till jordbruket. Länsstyrelsen Gävleborg ser en risk för att detta kan försämra möjligheterna att nå livsmedelsstrategins mål om en ökad livsmedelsproduktion och därmed också äventyra behovet av en förbättrad livsmedelsberedskap. Om denna förändring genomförs är det Länsstyrelsens mening att det kan bli än viktigare att analysera hur tillgängliga medel ska riktas för att stödja en aktiv livsmedelsproduktion.

Länsstyrelsen Gävleborg vill vidare framhålla vikten av att kommande genomförande bör stödja lantbruk i hela Sverige. Lantbruket har väldigt skiftande förutsättningar i olika delar av landet. För att kunna stimulera ökad produktion och robusthet i livsmedelsproduktionen i alla delar av landet behöver stöden anpassas efter de regionala utmaningar som finns för lantbruken. Detta för att ge största möjliga effekt med att uppnå målen i livsmedelsstrategin. Det kan exempelvis innebära olika stödnivåer eller andra anpassningar utifrån regionala förutsättningar och behov, men inriktningen om förenklingar av stödets utformning och villkor för stödsökande bör ha stor vikt.

Stödsystemet kan med fördel utvecklas för beredskap och med möjligheter för att kunna justeras under programperioden om det blir omvärldsförändringar som påverkar lantbruket. De fyra nordligaste länen har på ett tydligt sätt beskrivit de utmaningar som finns i den delen av landet i särskild skrivelse till Jordbruksverket och Regeringskansliet. Andra delar av landet har andra utmaningar.

Länsstyrelsen framhåller även vikten av att det ska kunna bedrivas lönsamt jordbruk på alla nivåer, såväl stora som små lantbruk behövs. Länsstyrelsen ser att stöden bör utformas så att även mindre gårdar kan uppnå lönsamhet.

Den jordbrukspolitik som nu genomförs har bidragit till en tydlig storleksrationalisering i lantbruket och mindre och mellanstora gårdar har fått svårare att överleva. En blandning av större och

mindre gårdar innebär ökad robusthet i livsmedelsproduktionen och bidrar därmed till bättre livsmedelsberedskap för Sverige.

Länsstyrelsen ser positivt på att förordningarna inte är särskilt detaljerade. Det är viktigt att detta hålls i även i de kommande delegerande akterna från Kommissionen och annan lagstiftning. Det gäller även för Sveriges eget arbete med att ta fram förordningar och föreskrifter.

De regler som tas fram ska ha ett tydligt syfte som gör det enklare att förstå vilka krav som ställs och hur det ska gå till att leva upp till dessa.

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välstånd och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509

Länsstyrelsen ser positivt på nytänkandet i och de möjligheter som den nya modellen med en enda fond med till delar öronmärkta medel skapar, vad gäller samordning och synergier mellan olika politik- och åtgärdsområden både avseende genomförande av åtgärder och samordna administration. Länsstyrelsen är utifrån vårt uppdrag gärna behjälpliga med kunskap och erfarenheter kring behov och möjligheter regionalt kopplat till administration och samordning mellan myndigheter.

Artikel 21

Länsstyrelsen Gävleborg menar att det är positivt att det uttrycks att lokala och regionala myndigheter ska vara med i arbetet med förberedelser och implementering av NRP. Den kunskap som Länsstyrelsen besitter på den nivån kan ha stor betydelse.

Utmaningarna ser lite olika ut i olika delar av landet och lösningarna kan därför behöva variera för att nå målen.

Artikel 36.3

Införandet av förenklade kostnadsalternativ, FKA, för investeringar under 100 000 EUR inom CAP och 400 000 EUR för andra åtgärder inom NRP har potential att bli en betydande förenkling, såväl för stödsökande som handläggande myndigheter.

Utformningen av FKA kommer samtidigt att behöva balanseras mellan enkelhet och behoven i investeringarna, som kan variera.

Länsstyrelsen menar också att det behöver finnas möjligheter att under pågående programperiod justera FKA så att det följer kostnadsutvecklingen. Om det inte blir möjligt kan det riskera att sätta FKA inte speglar de verkliga kostnaderna för företagen över tid. Det kan i förlängningen bli en hämmande faktor för nödvändiga investeringar.

Det behöver även vara möjligt att anpassa FKA till förutsättningar för olika grupper, exempelvis unga och kvinnor, men också för att göra anpassningar till regionala skillnader i landet.

Artikel 51.g

Länsstyrelsen konstaterar att förslaget om mål för handläggningstider för utbetalningar på 80 dagar är en kraftig skärpning gentemot dagens, som ligger på 120, men det är en förändring i rätt riktning. En nyckel för att det ska vara realistiskt och genomförbart är de obligatoriska förenklade kostnadsalternativen som har stor potential att förenkla för både de som söker stöd och handläggande myndigheter.

En faktor som förlänger handläggningstider idag och orsakar administrativ börda för sökande är det detaljerade redovisningsmaterial som behöver skickas in vid ansökan om utbetalning. För att kunna åstadkomma verklig förenkling behöver kraven på redovisning kopplat till utbetalning förändras och förenklas. Därför är det särskilt viktigt att beakta sekundärlagstiftningen så att den inte förtar intentionerna i Kommissionens förenklingsarbete.

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034 (COM/2025/560)

Förslaget innehåller en hel del stödformer som ska vara obligatoriska för medlemsstaterna. Länsstyrelsen menar att ett stort antal obligatoriska stödformer kan leda till låga ersättningsnivåer för vart och ett av stöden beroende på hur Sverige väljer att fördela nationellt kuvert eller tillföra nationell medfinansiering. Ett stort antal stödformer innebär även en ökad administration för myndigheterna eftersom fler ärenden behöver handläggas och kontrolleras. Den administrativa bördan för lantbrukarna som söker stöd ökar också med ett större antal stödformer.

Om möjligt bör några föreslagna stödformer vara möjliga att införa först då de har identifierats som lämpliga åtgärder för att möta en medlemsstats utmaningar inom lantbruket. Genom färre stödformer bör medlemsstaten få ett bättre verktyg för att prioritera och fördela stöd till åtgärder som ger tydligast och bäst effekt.

Länsstyrelsen Gävleborg menar att det är positivt med den tydliga satsningen på generationsskiften, förutsatt att detta inte begränsas till skiften inom släkt. Det är viktigt att stödmöjligheterna utformas så att ägarskiften stimuleras. Målet behöver inriktas på att föryngra och bredda ägandet. Dagens definition av unga lantbrukare behöver ses över när det gäller åldersgränsen.

Förslaget om startpaket är lovande liksom förslaget om att finansiera avbytartjänst. Det senare har potential till att öka attraktiviteten i lantbruksföretagandet genom att det skapar en möjlighet till bättre sociala livsvillkor.

Artikel 3

Avseende reglerna för förvaltning av gårdar så ser Länsstyrelsen behovet av att de krav som går utöver svensk lagstiftning formuleras på ett enkelt och för lantbrukaren tydligt sätt.

Artikel 6

Förslaget om gradvis avtagande arealbaserat inkomststöd är en komplicerad fråga eftersom företagsstrukturen är så olika mellan medlemsländer. Det är även Länsstyrelsens bild att för att uppnå en ökad livsmedelsproduktion och mera robust livsmedelskedja, så behövs alla typer av och storlekar på gårdar.

Länsstyrelsen Gävleborg menar att förslaget om ett takbelopp på 100 000 EUR samt nedtrappning på stöd över 20 000 EUR av inkomststödet är för lågt satta. Systemet riskerar att hämma företagsutveckling samt leda till onödig uppdelning av företag. Medlemsstaterna bör få möjlighet att sätta egna gränser för tak och trappa. För utpekade grupper så som unga med flera, bör det vara möjligt att sätta separata nivåer. Medlemsstaterna bör även ha möjlighet att se till att införandet sker över tid för att inte skapa onödigt tvära kast för företagen.

Länsstyrelsen menar att det är tveksamt att undanta pensionärer från möjligheter att söka stöd. Det finns brist på yngre i flera regioner som vill ta över och utveckla företag. Detta innebär risk för fler nedlagda gårdar och fler igenvuxna marker i de delarna av landet om regeln införs. Åldern behöver heller inte säga något om hur aktivt lantbruket bedrivs. Lantbruket ska heller inte behandlas annorlunda än andra branscher när det gäller regler kopplat till företagande kontra pensionsuttag. Fokus bör istället vara aktivt brukande oavsett förutsättningar.

Länsstyrelsen menar därför att det är önskvärt att undantaget inte blir obligatoriskt utan frivilligt att införa. Om det ändå införs är det bra att det införs senare än 2028.

Artikel 14

Länsstyrelsen Gävleborg bedömer att ett höjt startstöd både vad avser själva stödnivån och den totala budgeten för stödformen är centralt för att stimulera nystartande och övertagande av företag och därmed en ökad och mer robust livsmedelsproduktion.

**Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH
RÅDETS FÖRORDNING om fastställande för
perioden 2028–2034 av villkoren för
genomförandet av unionens stöd till den**

gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU) ... [NRPfonden] (COM/2025/559)

Förordningen innehåller inte så mycket styrning, vilket ger medlemsstaterna möjligheter att utveckla stödformerna utifrån sina behov. Länsstyrelsen välkomnar detta och menar att fokus för stödutformningen bör vara att stimulera utveckling av befintliga och nya företag.

Länsstyrelsen menar även att det är positivt att det ges möjligheter att främja generationsväxling inom de blå näringarna.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carina Ståhl Herrstedt med avdelningschef Jenny Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Kristin Larsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.